

DOI: 10.58423/2786-6742/2024-6-373-391
УДК 330.3:657:658

Юлія СЕРПЕНІНОВА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування,
Сумський державний університет
м. Суми, Україна
ORCID ID: 0000-0002-4448-3484
Scopus Author ID: 36070084600

Інна МАКАРЕНКО

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку та оподаткування,
Сумський державний університет
м. Суми, Україна
ORCID ID: 0000-0001-7326-5374
Scopus Author ID: 56088567300

Роман ФОМІНОВ

аспірант кафедри обліку та оподаткування,
Сумський державний університет
м. Суми, Україна
ORCID ID: 0000-0002-0192-8383

Сергій МАКАРЕНКО

аудитор,
м. Суми, Україна
ORCID ID: 0000-0001-6455-3585

ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК ФАКТОР УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

***Анотація.** Принципи сталого розвитку та відповідні цілі сталого розвитку здійснюють трансформаційний вплив на бізнес-процеси в компаніях. Невід'ємною частиною цієї трансформації є професійні бухгалтери, які відіграють вирішальну роль. Ця стаття має на меті окреслити внесок бухгалтерського обліку в досягнення Цілей сталого розвитку і відстоювати загальну концепцію сталого розвитку, досліджуючи звіти авторитетних видань, що в сукупності підкреслюють багатогранну роль професійних бухгалтерів у сприянні сталому розвитку, узгодженні їхніх навичок і компетенцій із ширшими цілями ЦСР і стимулюванні позитивних змін в організаціях і суспільстві. Автори використовують різні підходи, щоб окреслити роль професійних бухгалтерів у сталому розвитку, охоплюючи різні аспекти, такі як типи ролей, які виконують бухгалтери, їхні професійні функції, а також навички та компетенції, необхідні в корпоративному середовищі. Результатом є всебічне розуміння ролі бухгалтерського обліку в сталому розвитку в контексті нових економічних умов. Розглянуто потенціал МСФЗ S1 і МСФЗ S2 діяти як каталізатор сталого розвитку бізнесу. Крім того, у статті пропонується панорамний погляд на трансформацію професії бухгалтера відповідно до корпоративного сталого розвитку. Він підкреслює необхідність подальшого прогресу в інформаційній та аналітичній підтримці сталого розвитку, наголошуючи на обговоренні*

професійних компетенцій, необхідних для бухгалтерів у цій галузі. Підсумовуючи, результати дослідження можуть стати каталізатором позитивних змін в економічному ландшафті України, керуючи процесами прийняття рішень, формуючи політику, сприяючи професійному розвитку та корпоративній стійкості, заохочуючи міжнародне співробітництво, впливаючи на освіту та зміцнюючи довіру зацікавлених сторін.

Ключові слова: бухгалтерський облік, професія бухгалтера, звітність про сталій розвиток, цілі сталого розвитку, корпоративна стійкість, зацікавлені сторони.

JEL Classification: G02, G14, M41

Absztrakt. A fenntartható fejlődés elvei és a megfelelő fenntarthatósági célok átalakító hatással vannak a vállalatok üzleti folyamataira. A szakképzett könyvelők szerves részét képezik ennek az átalakulásnak, és döntő szerepet játszanak. E cikk célja, hogy felvázolja a számvitel hozzájárulását a fenntartható fejlődési célokhoz, és a fenntartható fejlődés átfogó koncepciója mellett érveljen olyan neves kiadványok jelentéseinek vizsgálatával, amelyek együttesen kiemelik a szakképzett könyvelők sokrétű szerepét a fenntartható fejlődés előmozdításában, készségeik és kompetenciáik összehangolásában a tágabb értelemben vett fenntartható fejlődési célokkal, valamint a szervezetek és a társadalom pozitív változásainak előmozdításában. A szerzők különböző megközelítésekkel vázolják fel a szakképzett könyvelők szerepét a fenntartható fejlődésben, kitérve különböző szempontokra, például a könyvelők által betöltött szerepek típusaira, szakmai funkcióikra, valamint a vállalati környezetben szükséges készségekre és kompetenciákra. Az eredmény a számvitel fenntartható fejlődésben betöltött szerepének átfogó megértése az új gazdasági környezet összefüggésében. Megvizsgáljuk az IFRS S1 és az IFRS S2 azon lehetőségét, hogy a fenntartható üzleti fejlődés katalizátoraként működjenek. A cikk emellett panorámaképet nyújt a számviteli szakma átalakulásáról a vállalati fenntarthatósággal összhangban. Hangsúlyozza, hogy további fejlődésre van szükség a fenntartható fejlődés információs és analitikai támogatása terén, a könyvelőktől e téren megkövetelt szakmai kompetenciák megvitatására összpontosítva. Összefoglalásként elmondható, hogy a tanulmány megállapításai katalizátorként szolgálhatnak a pozitív változásokhoz Ukrajna gazdasági környezetében a döntéshozatal irányítása, a politika alakítása, a szakmai fejlődés és a vállalati fenntarthatóság előmozdítása, a nemzetközi együttműködés ösztönzése, az oktatás befolyásolása és az érdekelt felek bizalmának növelése révén.

Kulcsszavak: számvitel, számviteli szakma, fenntarthatósági jelentés, fenntarthatósági célok, vállalati fenntarthatóság, érdekelt felek

Abstract. The principles of sustainable development and the corresponding goals of sustainable development have a transformative effect on business processes in companies. Integral to this transformation are professional accountants who play a critical role. This article aims to outline the contribution of accounting to the achievement of the Sustainable Development Goals and to advocate the overall concept of sustainable development by examining reports from authoritative publications that collectively highlight the multifaceted role of professional accountants in promoting sustainable development, aligning their skills and competencies with the broader SDG goals and stimulating positive changes in organizations and society. The authors use different approaches to outline the role of professional accountants in sustainable development, covering different aspects such as the types of roles accountants perform, their professional functions, and the skills and competencies required in the corporate environment. The result is a comprehensive understanding of the role of accounting in sustainable development in the context of new economic conditions.

In addition, the article offers a panoramic view of the transformation of the accounting profession in accordance with corporate sustainable development. It highlights the need for further progress in information and analytical support for sustainable development, emphasizing the discussion of the professional competencies required for accountants in this field.

In summary, the results of the study can become a catalyst for positive changes in the economic landscape of Ukraine, guiding decision-making processes, shaping policies, promoting professional

development and corporate sustainability, encouraging international cooperation, influencing education and strengthening the trust of stakeholders.

Key words: *accounting, accounting profession, sustainability reporting, sustainable development goals, corporate sustainability, stakeholders.*

Постановка проблеми. Цілі сталого розвитку (ЦСР) представляють глобальний порядок денний для вирішення актуальних екологічних, соціальних та економічних проблем. У міру того, як компанії прагнуть узгодити ці цілі, роль бухгалтерського обліку в сприянні, вимірюванні та звітності про стійкі практики стає першорядною. Однак існує критична прогалина в розумінні того, як ЦСР впливають на існуючі системи бухгалтерського обліку. Проблема, яка розглядається в цій статті, полягає у відсутності всебічного розуміння трансформаційного впливу ЦСР на практику бухгалтерського обліку, що перешкоджає здатності компаній, політиків і спеціалістів з бухгалтерського обліку адаптуватися до нових вимог сталого розвитку. Щоб подолати цю прогалину, було проведено ретельний аналіз авторитетних публікацій ключових організацій, таких як Асоціація присяжних сертифікованих бухгалтерів (ACCA), Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC), Міжурядова робоча група експертів з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності (ISAR) та ін., щоб розкрити складність інтеграції цілей сталого розвитку в системи бухгалтерського обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вивчення ролі бухгалтерського обліку в контексті ЦСР досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Так, у статті Шигун М. [1] розкрито характер впливу окремих ЦСР на зміну ролі бухгалтерського обліку в процесах управління стійкістю бізнесу, навівши перелік новацій у обліковій практиці, що забезпечать підготовку звітності нових форматів для ЦСР, щоб докорінно змінити мислення власників бізнесу, менеджерів і всіх залучених фахівців, включаючи бухгалтерів компаній.

У роботі Гавриленко В.О. [2] розглядається ключова роль бухгалтерського обліку в сприянні комунікаційним зв'язкам для досягнення ЦСР, з особливим акцентом на Україні, підкреслюючи на необхідності глибоких соціально-економічних перетворень та інтеграції національних ЦСР для сприяння економічному зростанню, соціальній справедливості та сталому природокористуванню. Крім того, стаття виступає за визнання «обліку сталого розвитку» як окремого поняття в теорії бухгалтерського обліку, закликаючи до регулятивної та організаційної уваги до його побудови.

Зарубіжні вчені також вклали вагомий внесок у вивчення даного питання. Так, приміром, Коен С., Манес-Россі Ф., Бруска І. [3] у своєму доробку ґрунтовно проаналізували, як рамки та практика використовують інформацію систем бухгалтерського обліку для оцінки та звітування про досягнення ЦСР, наголосивши на необхідності працювати над інтеграцією бухгалтерського обліку в службу ЦСР. У статті Каруана Дж., Даббікко Г. [4] розглядається легітимізуюча

роль професії бухгалтера як установника стандартів у контексті звітності про сталий розвиток, зокрема те, як системи бухгалтерського обліку можуть бути використані для досягнення ЦСР ООН шляхом відходження професії бухгалтера від стандартного фінансового звіту, а зосередженні на управлінському обліку та використанні Глобальної ініціативи зі звітності (GRI).

Хоппер Т. [5] у свою чергу закликав до того, щоб бухгалтерський облік був більш пов'язаний із суспільством та його потребами, а також закликав бухгалтерів розширити своє бачення бухгалтерського обліку та підзвітності за межами фінансової підзвітності організацій, а також обслуговування корпоративних інтересів і інтересів ринку капіталу, щоб розглянути, як це може допомогти досягти ЦСР.

Серед академічних кіл роль професійних бухгалтерів також є предметом детального вивчення Беббінгтона Я., Ларрінага К. [6], О'Двайера Б., Унермана Д. [7], Шалтеггера Ш., Етчеберрія І.А, Ортаса Е. [8], а також Хана Т., Грея Р. [9], які підкреслюють виключну важливість формування компетенції сталого розвитку для нового покоління професійних бухгалтерів. Наведений доробок засвідчує важливість ролі бухгалтерів у формуванні обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку компаній, незважаючи на різноплановість фокусів, під якими вчені досліджують напрями розвитку облікової професії.

Разом ці дослідження підкреслюють еволюцію бухгалтерського обліку у сприянні сталому розвитку та закликають до комплексного підходу, який узгоджується з ширшими суспільними цілями.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Інтеграція ЦСР була відзначена недослідженими аспектами та проблемами, які не отримали повної уваги, що спонукало до необхідності детального вивчення даного питання для сприяння гармонізації ЦСР.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є формулювання комплексного розуміння цілей і викликів, пов'язаних з інтеграцією ЦСР в практику бухгалтерського обліку, досліджуючи різноманітні перспективи, ролі професійних бухгалтерів і потенційні трансформації в глобальному та регіональному контекстах, з особливим акцентом на Україні; розробка пропозицій щодо підтримки інтеграції ЦСР у практику бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначається у звіті АССА «The Sustainable Development Goals: redefining context, risk and opportunity» [10], ЦСР – це 17 цілей, спрямованих на розв'язання основних світових проблем, погоджених 193 державами-членами Організації Об'єднаних Націй (ООН), які мають бути досягнуті до 2030 року. Ця амбітна глобальна програма, встановлена ООН у 2015 році, надає уряду, бізнесу та громадянському суспільству універсальну дорожню карту для вирішення нагальних викликів, суттєвої роботи з виникаючими ризиками та відкриття нових можливостей.

Основні сфери, охоплені ЦСР, включають викорінення бідності та голоду, сприяння здоров'ю та добробуту, забезпечення якісної освіти, досягнення гендерної рівності, підтримку чистої води та санітарії, сприяння доступній і

чистій енергії, підтримку гідної праці та економічного зростання, зменшення нерівності, а також вжиття заходів для боротьби зі зміною клімату. Звідси, ЦСР спрямовані на те, щоб бути інтегрованими та неподільними, визнаючи необхідність цілісного підходу до сталого розвитку, який спрямований на вирішення складних і взаємопов'язаних проблем, з якими стикається світ.

В останньому звіті ООН щодо ЦСР підкреслюється зменшення прогресу та нагальна необхідність фундаментальних змін у відданості, солідарності, фінансуванні та діях, щоб перенаправити світ на кращий шлях. Попередня оцінка ООН щодо приблизно 140 цілей показує, що лише 12% з них мають помітний результат, а приблизно половина демонструє різний ступінь відхилення від плану. Примітно, що глобальний голод повернувся до рівня 2005 року, а ціни на продукти харчування залишаються високими в багатьох країнах порівняно з періодом між 2015 і 2019 роками.

У звіті наголошується на тривалості термінів усунення гендерних розривів і дискримінаційних законів, а також висвітлюються значні проблеми в освіті, прогнозуючи, що у 2030 році 84 мільйони дітей можуть не відвідувати школу, а 300 мільйонів можуть не мати базових навичок грамотності [11].

Джеремі Ніколлс, член групи експертів A4S, керівник системи гарантій щодо стандартів впливу ЦСР Програми розвитку ООН і співголова комісії з цінностей Коаліції капіталів, наголосив на необхідності змін у стандартах фінансової звітності для кращого узгодження з ЦСР. Він критикує поточну практику бухгалтерського обліку, заявляючи, що існуючі стандарти бухгалтерського обліку не враховують витрати інших людей або самого бізнесу, особливо в контексті зміни клімату.

Автор виступає за переоцінку стандартів фінансового обліку з метою врахування екологічних і соціальних наслідків з метою підвищення прозорості та підзвітності. Відзначаючи прогрес у судових справах і вдосконалення стандартів нефінансової звітності, підкреслює важливість еквівалентного аудиту сталого розвитку для забезпечення ефективного прийняття рішень і сприяння стійкості та добробуту. Тим самим, науковець закликає до фундаментальної зміни практики бухгалтерського обліку для кращої підтримки та просування ЦСР [11].

Натомість ЦСР були узгоджені національними урядами та включені до розробки політики, міжнародних угод і конвенцій. Вони формують потужний новий спосіб мислення про виклики, з якими стикається наша планета, з високим рівнем підтримки на різних рівнях – від окремих спільнот до міжнародних альянсів [12].

У свою чергу, Звіт Комісії з питань бізнесу та сталого розвитку «Better business better world» [13] є закликом до дії для нинішніх і майбутніх бізнес-лідерів та пояснює, чому вони повинні розвиватися відповідно до Глобальних цілей і як очолити ці зміни у власному бізнесі та за його межами. Згідно з ним, якщо до 2030 року лише чотири сектори досягнуть цілей, ринкові можливості можуть становити 12 трильйонів доларів на рік.

Вивчення питання щодо значення узгодження систем бухгалтерського обліку з ЦСР займалась докторка філософії Адамс К., написавши статтю [14],

опубліковану American Institute of Certified Public Accountants & Chartered Institute of Management Accountants (AICPA & CIMA). У ній науковиця стверджує, що бухгалтери можуть допомогти досягти ЦСР.

У статті підкреслюється необхідність того, щоб бухгалтери та фінансисти відігравали ключову роль в інтеграції ЦСР в організаційні стратегії, особливо в державному секторі, де процес прийняття рішень ретельно перевіряється на довгострокові соціальні та екологічні наслідки.

Крім того, стаття проливає світло на недооцінку ЦСР в університетах, які здебільшого прагнуть отримати доходи від досліджень і публікацій, а не вирішити глобальні проблеми.

Так, у доробку описані конкретні дії бізнес-професіоналів, особливо бухгалтерів, для досягнення цільових показників ЦСР до 2030 року, що включають:

1. Розширення інформації, яку отримують особи, які приймають рішення, щодо ризиків і можливостей сталого розвитку.
2. Підвищення надійності процесів і протоколів збору нефінансових даних.
3. Перегляд підходів до прийняття рішень щодо капітальних інвестицій з метою врахування довгострокових соціальних та екологічних наслідків.
4. Перегляд бюджетних положень для інновацій у товарах і послугах, які сприяють сталому розвитку.
5. Розширення сфери внутрішнього аудиту на процеси управління для визначення ризиків сталого розвитку та вимірювання нефінансових даних і управління ними.

Крім того, унікальний набір навичок бухгалтерів виходить за рамки фінансового менеджменту та охоплює стратегічні внески, узгоджені з найбільш відповідними ЦСР. У табл. 1 розглянуто особливості внеску професійних бухгалтерів у розрізі найбільш релевантних ЦСР, проливаючи світло на їхню багатогранну роль у сприянні інклюзивній освіті, гендерній рівності, економічному зростанню, інноваціям, відповідальному споживанню, кліматичним діям, інституційній силі та співпраці.

Звідси, основоположною серед 17 ЦСР для розвитку облікової спільноти є Ціль 12 «Відповідальне споживання та виробництво» та її таргет 12.6 «Рекомендувати компаніям, особливо великим і транснаціональним, застосовувати стійкі методи виробництва та відображати інформацію про раціональне використання ресурсів у своїх звітах» як основа для реалізації сталого розвитку та мінімізації ризиків через інкорпорацію критеріїв сталого розвитку в місію, стратегію, тактичні рішення та операційну політику бізнесу. Звідси впливає й посилення попиту на більш прозору та якісну звітність зі сталого розвитку з інкорпорованими ЦСР як свідчення раціонального виробництва і споживання, створення нової довгострокової цінності для стейкхолдерів за збереження й відтворення природного, фінансового, виробничого, соціального, інтелектуального та комунікаційного капіталів [15].

Таблиця 1.

Інтеграція ЦСР – стратегічний внесок бухгалтера*

ЦСР	Внесок бухгалтерів
Ціль 4: Якісна освіта	Започаткування ініціативи з підвищення талантів у професії, визначивши інноваційні методи досягнення соціальних цілей, зокрема підвищення фінансової грамотності та усунення показників нерівності
Ціль 5: Гендерна рівність	Сприяння різноманітності, особливо гендерній, на керівних посадах, підтримання ініціативи щодо збільшення кількості жінок у бухгалтерському обліку та фінансах
Ціль 8: Гідна праця та економічне зростання	Підвищення обізнаності спеціалістів з бухгалтерського обліку про їхній унікальний внесок у досягнення ЦСР, сприяння економічному зростанню, зокрема завдяки використанню дистанційних технологій, і зосереджені на розбудові потенціалу в юрисдикціях, які стикаються з економічними проблемами, допомога у розробці та впровадженні загально визнаних стандартів у фінансовій звітності та стійкості, заохочуючи транскордонні інвестиції та загальну світову практику аудиту та етики
Ціль 9: Промисловість, інновації та інфраструктура	Розвиток інтегрованої звітності, прискорення зусилля щодо впливу на прозоре управління, оцінка можливості інвестування в нові технології та інфраструктуру, зрештою підвищуючи стійкість організації
Ціль 12: Відповідальне споживання та виробництво	Упровадження механізмів прозорості, інтеграція інформації про сталий розвиток в управління та звітність, поглиблення розуміння та прозорості, сприяння більш поінформованій та інклюзивній системі ринків капіталу шляхом стимулювання реальних змін у довгострокових процесах прийняття рішень організаціями, підтримка практики сталого бізнесу
Ціль 13: Пом'якшення наслідків зміни клімату	Підтримка ринкових ініціатив, зокрема ціноутворення на викиди вуглецю, стимулюючи необхідну ефективність та інвестиції у нові технології та екологічно чисту енергію; заохочення послідовності і доступності у розкритті інформації та звітності щодо зміни клімату
Ціль 16: Мир, справедливість та сильні інститути	Сприяння мирним і інтегрованим суспільствам для сталого зростання, забезпечення доступу до правосуддя, створення ефективних, підзвітних та інклюзивних інституцій на різних рівнях, сприяння належному управлінню, зосереджуючись на розумному регулюванні, законності та належному функціонуванні національних установ, а також розвитку спроможності навчальних закладів виконувати та контролювати угоди, запобігаючи шахрайству, корупції та відмиванню грошей; підвищення прозорості зовнішнього аудиту державного сектору
Ціль 17: Партнерство заради сталого розвитку	Посилення впливу професії, розвиток партнерських відносин та співпраці, щоб збільшити внесок

* Сформовано авторами за джерелом [15]

Отже, на професійних бухгалтерів покладаються значні обов'язки, які посилюють їхню роль у досягненні ЦСР, а саме:

– Визнання цінності професійних бухгалтерських компетенцій для підвищення значущості компанії в сталому розвитку, вирішення соціальних і екологічних проблем, а також створення можливостей для посилення стійкості компанії проти нових ризиків.

– Формулювання методології для прийняття стійких нефінансових управлінських рішень та підвищення фінансової грамотності на основі критеріїв ESG (environmental, social, governance – це екологічні, соціальні та корпоративні критерії оцінки управління бізнесом).

– Дослідження параметрів для управління впливом та розробка методологій для їх представлення у звітах.

– Застосування аналітичних навичок для збору, з'ясування та інтерпретації розширеного набору даних, пов'язаних з екологічною та соціальною діяльністю компанії.

– Розвиток «soft skills» і здібностей для покращення співпраці в міжфункціональних внутрішніх і зовнішніх багатосторонніх групах.

Цей внесок професійних бухгалтерів у сталий розвиток найбільш помітно демонструється через аналітику даних, вимірювання впливу соціальних та екологічних аспектів на відповідальне інвестування (як тематично, так і відповідно до ЦСР), а також забезпечення довіри зацікавлених сторін шляхом надання надійної інформації про сталий розвиток.

26 червня 2023 року з метою запобігання «greenwashing» (процес передачі хибного враження або оманливої інформації про екологічність продукції) та надання зацікавленим сторонам надійної інформації про діяльність компаній у сферах ESG та клімату Міжнародна рада зі стандартів сталого розвитку (ISSB) випустила свої вступні стандарти – МСФЗ S1 [16] та МСФЗ S2 [17].

МСФЗ S1 пропонує структуровані рекомендації для компаній, щоб з'ясувати виклики, пов'язані зі сталим розвитком, і перспективи, які вони прогнозують у коротко- та довгостроковій перспективі. Навпаки, МСФЗ S2, призначений для доповнення МСФЗ S1, містить точні критерії розкриття інформації щодо питань клімату. І МСФЗ S1, і S2, зокрема, інтегрують пропозиції Цільової групи з розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом. Ця інноваційна ініціатива сигналізує про ключовий перехід, об'єднуючи сфери фінансів та екологічної відповідальності.

Вивчивши успішний досвід впровадження стандартизації звітності серед бізнесменів та офіційні коментарі голів Консультативної групи інвесторів ISSB, Ради з фінансової стабільності [18] та ін., щодо впроваджених стандартів, ми можемо резюмувати ключові сильні сторони МСФЗ S1 та МСФЗ S2:

– надійне, порівнянне та перевірене розкриття інформації. Стандарти були створені, щоб дати компаніям можливість надавати інформацію про сталий розвиток у послідовний спосіб, який можна перевірити. Така надійність і порівнянність допоможуть краще приймати інвестиційні рішення;

– надання глобально порівнянної інформації про сталий розвиток. Стандарти, підтримані Великою Двадцяткою – G20 – та іншими, мають за мету запропонувати глобально послідовне розкриття інформації щодо сталого розвитку, зменшивши дублювання звітності та надавши більш чітку інформацію для інвесторів та зацікавлених сторін.

– полегшення визначення цін і формування капіталу. Високоякісні дані стандартів ISSB допоможуть у визначенні цін і формуванні капіталу, тим самим сприяючи ефективності ринків капіталу;

– мінімізація фрагментації та підвищення порівнянності. Глобальна економіка виграє від єдиних стандартів звітності, зменшуючи фрагментацію та сприяючи порівнянності фінансових даних, пов'язаних із кліматом;

– повне розуміння діяльності компанії. Стандарти пропонують узгоджену та порівнянну інформацію про сталий розвиток, яка в поєднанні з фінансовими деталями дає цілісне уявлення про результати діяльності компанії та її прагнення до створення сталої вартості.

– сприяння глобальній координації та запобігання подвійному звітуванню. Загальноприйнятий стандарт має важливе значення для чіткого розуміння показників сталого розвитку компанії. Це забезпечує порівнянність розкриття інформації в усьому світі та запобігає можливості подвійного звітування в різних юрисдикціях, що може призвести до непотрібних витрат і зниження порівнянності;

– інтеграція в нормативно-правову базу. Існує рішучий заклик до юрисдикцій у всьому світі прийняти та інтегрувати стандарти ISSB у свої нормативні рамки для забезпечення послідовності та порівнянності.

Зрештою, запровадження МСФЗ S1 та МСФЗ S2 призведе до помітних змін у розкритті фінансової інформації. У міру зростання парадигми ESG більшість компаній зазнають метаморфоз звітності, по суті, створюючи заново фінансові звіти, пов'язані зі сталим розвитком. Основна проблема полягає у кількісній оцінці наслідків стійкості та кліматичних ризиків і переваг цих заяв. Це вимагає удосконалення методологій оцінки ризиків і впровадження цілісної системи звітності. Значущість бухгалтерської діяльності для досягнення ЦСР визнають відомі міжнародні організації, зокрема IFAC, ACCA, ISAR, Fauna & Flora International, Всесвітній бізнес-форум зі сталого розвитку, KPMG (Klynveld Peat Marwick Goerdeler), PwC (PricewaterhouseCoopers) та ін. Розуміння та вивчення досліджень ACCA щодо сталого розвитку має першочергове значення в розрізі даної тематики з тієї причини, що ACCA має глобальне визнання, значний галузевий досвід і технічні знання, відданість професійним стандартам, тісну співпрацю із зацікавленими сторонами, практичну доречність рекомендацій, а також постійне навчання та розвиток. ACCA – є всесвітньо визнаною професійною бухгалтерською організацією, що займається розвитком і просуванням бухгалтерів, пропонуючи кваліфікацію, підтримку та відповідні ресурси. Кваліфікація ACCA широко визнана та поважається, а її члени працюють у різних секторах та галузях промисловості по всьому світу.

Так, дослідження ACCA «The Sustainable Development Goals: redefining context, risk and opportunity» [10] підкреслює, що унікальні навички професійних бухгалтерів, зокрема щодо інтегрованої звітності, управління ризиками, прозорості та адвокації, позиціонують їх як ключових учасників досягнення ЦСР. Оскільки компанії та організації все більше усвідомлюють важливість сталого

розвитку, бухгалтери відіграють ключову роль у спрямуванні їх до практик, які відповідають глобальним ЦСР. У табл. 2 наведено низку причин щодо цього.

Таблиця 2.

Причини узгодження систем бухгалтерського обліку з ЦСР*

№ з/п	Причини	Особливості
1	Майбутні можливості для зростання бізнесу	Ці проблеми, ймовірно, виникнуть у країнах із економікою, що розвивається. Професійні бухгалтери відіграють вирішальну роль в оцінці та реалізації цих можливостей, вимагаючи глибокого розуміння складних ринкових контекстів, де питання сталого розвитку є центральними для створення вартості. Концепція, реалізація та визначення вартості нових стратегій значною мірою залежатимуть від досвіду бухгалтерської професії
2	Зростаючі екологічні та соціальні ризики	Експоненціальне зростання екологічних і соціальних ризиків, пов'язаних із ЦСР, викликає серйозне занепокоєння для бізнесу. Зміна клімату, зокрема, вимагає точності в аналізі, моніторингу та звітності. Соціальні ризики також зростають у порядку денному залів засідань, що вимагає точного розуміння. Професійні бухгалтери мають хороші можливості для задоволення зростаючого попиту на інклюзивну оцінку ризиків, наголошуючи на зв'язках між створенням соціальних, екологічних і фінансових цінностей, використовуючи такі інструменти, як інтегрована система звітності
3	Цифрові технології та аналіз даних	Розвиток цифрових технологій, аналітики даних і штучного інтелекту впливає на професію бухгалтера, особливо в питаннях ЦСР. У поєднанні з основними технічними професійними компетенціями, пов'язаними з такими сферами, як етика, судження, звітність і аудит, знайомство зі зростаючим набором цифрових інструментів, які підтримують збір і аналітику екологічних і соціальних даних, є сферами зростання для професійних бухгалтерів майбутнього
4	Уподобання інвестора, узгоджені з ЦСР	Нові переваги інвесторів, узгоджені з ЦСР, сприятимуть підвищенню попиту компаній на краще розкриття інформації, пов'язаної з ЦСР. Від основного інвестування, де ESG стає все більш поширеним, до постійного розширення ефективного інвестування, яке підтримує компанії, що керують місією. ЦСР мають потенціал створити просту для розуміння структуру для цілого ряду інвесторів у різних тематичних сферах, коли вони прагнуть майбутнє зростання в поєднанні з позитивною соціальною та екологічною віддачею. Надійність якісної інформації буде критично важливою для інвесторів і створює простір, де професійні обліковці можуть використовувати свої навички
5	Звітність уряду та обговорення регуляторних питань	Уряди, які звітують перед ООН про свій прогрес у досягненні ЦСР, вимагають скоординованих підходів, покращеного збору даних і розширення співпраці з приватним сектором. ЦСР не тільки будуть інтегровані в рамки урядових дій, але й будуть ставати дедалі помітнішими в регулятивних дискусіях. Професійні бухгалтери відіграватимуть важливу роль у зборі даних, вимірюванні та сприятимуть вирішенню наскрізних питань у співпраці з приватним сектором

* Сформовано авторами за джерелом [1]

Отже, роль професійних бухгалтерів як стратегічних бізнес-лідерів – з унікальним поєднанням розуміння контексту, оцінки ризику, впровадження та операційних знань, а також технічними та етичними компетенціями, дає їм хороші можливості для підвищення ЦСР, щоб вони стали стандартним інструментом для

вимірювання успіху уряду, бізнесу, фінансів і громадянського суспільства. Від аналізу впливу проблем обмеження ресурсів до впровадження нових бізнес-моделей, які радикально змінюють способи надання продуктів і послуг, професійні бухгалтери вже роблять свій внесок у Порядок денний до 2030 року в усьому світі.

Цілі розвитку можуть стати частиною щоденної роботи нового покоління професійних бухгалтерів. Поліпшення управління, зростаюче використання цифрових технологій, зростання очікувань щодо ролі професійних бухгалтерів і більша глобалізація були визначені АССА як чотири всеосяжні чинники змін, які повинні трансформувати професію до 2025 року [11].

Крім того, під час нещодавнього опитування понад 18 000 професійних бухгалтерів-міленіалів АССА (millennial accountants – «самосвідомих» бухгалтерів) виявила, що найважливішим фактором залучення та утримання була можливість отримати нові навички. Попри бажання їх отримати, лише 38% вважають, що їх поточне місце роботи пропонує їм достатньо можливостей для досягнення своїх цілей [20].

АССА визначила сім коефіцієнтів, які професійні бухгалтери повинні розвивати, щоб вони могли процвітати в середовищі, яке складається з цих чотирьох взаємопов'язаних рушійних сил змін (рис. 1).

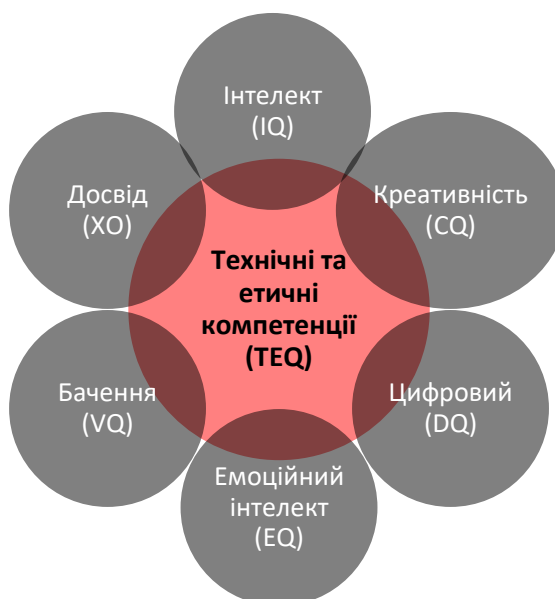

Рис. 1 Професійні коефіцієнти успіху

Джерело [20]

Навчання щодо ЦСР для підтримки розвитку кар'єри може стати ключовим інструментом у формуванні професії бухгалтера, яка потрібна світові, виходячи за рамки основних технічних та етичних компетенцій і досягаючи нових сфер. ЦСР можуть надати професійним бухгалтерам цілеспрямовані цифрові можливості для розвитку навичок на початку ділової практики, у

швидкозростаючих секторах економіки, вирішуючи деякі з найбільших світових проблем і сприяючи успішній діяльності їхніх організацій.

Рис. 2 Кар'єрні ролі професійних бухгалтерів, їх професійні можливості
Джерело [21]

У дослідженні АССА «Professional accountants at the heart of sustainable organization» [21] також виокремлено кар'єрні ролі професійних бухгалтерів, серед яких виділяють: драйвери трансформації, аналітики, аудитори, верифікатори та звітувальники перед стейкхолдерами (рис.2).

Зазначені ролі кореспондують із ролями, що описані у звітах IFAC «Competent and versatile: How Professional Accountants in Business Drive Sustainable Organizational Success») [22] та «Accounting for Sustainability: From Sustainability to Business Resilience» [23]: творців, хранителів, провідників цінності та звітувальників про неї, однак вони є більш комплексними та агрегованими.

У цьому дослідженні також говориться про те, що очікування роботодавців щодо професійних бухгалтерів впливають із ролей і дій, які вони повинні вміти виконувати, щоб підтримувати та сприяти розвитку сталого успіху організації. У контексті рушійних сил сталого організаційного успіху, очікувані ключові сфери компетенції виділені і детально описані в матриці звіту IFAC під кожною з чотирьох основних ролей бухгалтерів, які згадувались вище (табл. 3).

У порівнянні зі звітом АССА, матриця IFAC пропонує порівняти освітні рамки (включаючи кваліфікацію та навчання), програми та оцінювання, вимоги до практичного досвіду та продовження професійної діяльності тощо. Крім того, Комітет професійних бухгалтерів у бізнесі (РАІВ) IFAC проводить тематичні

дослідження, щоб підкреслити, як професійні бухгалтери підтримують свої організації на практиці в цих ключових сферах компетенції РАІВ.

Таблиця 3.

Ключові ролі професійних бухгалтерів у стабільному бізнесі*

Посада	Опис	Посадові функції
Творці цінності	Виконання керівних функцій у розробці та впровадженні стратегій, політики, планів, структур і заходів управління, які встановлюють курс на забезпечення сталого створення цінності	Лідерство/управління: головний виконавчий директор (CEO); головний фінансовий директор (CFO)/фінансовий директор (FD); головний операційний директор; директор з управління або операцій; скарбник
Провідники цінності	Інформування та керівництво прийняттям управлінських та оперативних рішень та реалізацією стратегії для досягнення стійкого створення цінності, а також планування, моніторинг та вдосконалення допоміжних процесів	Оперативний: контролер підрозділу; фінансовий аналітик або аналітик ефективності; бухгалтер з обліку витрат; менеджер ресурсів; менеджер із супроводу бізнесу; системний аналітик
Хранителі цінностей	Забезпечення захисту стратегії сталого створення вартості від стратегічних, операційних і фінансових ризиків, а також забезпечення дотримання нормативних актів, стандартів і належної практики	Управлінський контроль: менеджер із забезпечення бізнесу; ризик-менеджер; менеджер з відповідності; внутрішній ревізор
Звітувальники про цінність	Забезпечення прозорості комунікації щодо надання стійкої цінності зацікавленим сторонам	Бухгалтерський облік та комунікації із зацікавленими сторонами: контролер групи; начальник відділу звітності; менеджер по роботі з інвесторами; фінансовий або управлінський бухгалтер

* Сформовано авторами за джерелами [22;23;24]

Таке бачення функціональних ролей професійних бухгалтерів та їхніх позицій чітко корелює з градаціями корпоративного сталого розвитку. На стратегічному рівні бухгалтери виконують свої повноваження як творці цінностей, на операційному рівні вони діють як постачальники цінностей сталого розвитку, а на рівні звітності вони діють як хранителі та звітники [24].

Таким чином, спільність між точками зору звітів АССА, ІFAC і СІМА очевидна у визнанні ними ключової ролі, яку відіграють професійні бухгалтери в досягненні ЦСР. Усі звіти підкреслюють необхідність для бухгалтерів і фінансистів активно інтегрувати ЦСР в організаційні стратегії. Вони підкреслюють важливість включення ЦСР у процеси прийняття рішень, особливо в державному секторі, де критично досліджуються довгострокові соціальні та екологічні наслідки.

Звіти підкреслюють унікальний набір навичок професійних бухгалтерів, що виходить за межі фінансового управління та включає стратегічні внески, узгоджені з найбільш відповідними ЦСР. Вони забезпечують комплексну основу для внеску бухгалтерів у конкретні ЦСР, такі як освіта, гендерна рівність, економічне зростання, інновації, відповідальне споживання, боротьба з кліматом, інституційна міцність і співпраця.

Крім того, звіти наголошують на необхідності визнавати цінність своїх власних компетенцій, сприяти прийняттю стійких нефінансових рішень, вивчати параметри для управління впливом, застосовувати аналітичні навички для інтерпретації екологічних і соціальних даних і розвивати «soft skills» для ефективної співпраці.

Щоб підтримати інтеграцію ЦСР у практику бухгалтерського обліку, зокрема в Україні, можна розглянути кілька рекомендацій, які описано у табл. 4.

Таблиця 4

Рекомендації щодо підтримки інтеграції ЦСР у практику бухгалтерського обліку

№ з/п	Рекомендації	Особливості рекомендацій	
1	Освіта та навчання	Сприяння грамотності щодо ЦСР	Упровадження грамотності щодо ЦСР у освітні та навчальні програми бухгалтерського обліку
		Постійний професійний розвиток	Заохочення бухгалтерів брати участь у програмах Continuing professional development (CPD), орієнтованих на ЦСР, щоб бути в курсі нових практик сталого розвитку
2	Нормативне узгодження	Інтеграція ЦСР у стандарти звітності	Виступати за інтеграцію ЦСР у національні стандарти фінансової звітності, гарантуючи, що компанії розкривають відповідну нефінансову інформацію, яка відповідає вимогам сталого розвитку
3	Співпраця уряду	Взаємодія з урядовими ініціативами	Співпраця з державними установами для узгодження практики бухгалтерського обліку з національними стратегіями, пов'язаними зі сталим розвитком
		Просування стимулів	Просування фінансових стимулів або визнання компаній, які ефективно інтегрують ЦСР у свою фінансову звітність
4	Співпраця в галузі	Створення галузевих інструкцій	Співпраця з галузевими асоціаціями над розробкою конкретних інструкцій для інтеграції ЦСР у практику бухгалтерського обліку
		Обмін найкращими практиками	Створення платформи для обміну історіями успіху та найкращими практиками щодо інтеграції ЦСР
5	Впровадження технологій	Використання технологій	Заохочення використання цифрових інструментів і технологій для збору даних, аналізу та звітності, пов'язаної з ЦСР
		Навчання програмному забезпеченню	Проведення навчання програмному забезпеченню сталого розвитку, яке може допомогти у відстеженні показників, пов'язаних із ЦСР, і звітування про них

№ з/п	Рекомендації	Особливості рекомендацій	
6	Мережа та обізнаність	Професійні мережі	Сприяння створенню професійних мереж і форумів, де бухгалтери можуть обговорювати проблеми, ділитися досвідом і вчитися один в одного щодо інтеграції ЦСР
		Підвищення обізнаності	Проведення інформаційних кампаній, щоб підкреслити важливість і переваги інтеграції ЦСР у практику бухгалтерського обліку
7	Зацікавлені сторони	Залучення зацікавлених сторін	Сприяння взаємодії з різними зацікавленими сторонами, включаючи інвесторів, регуляторів, неурядових організацій та громадськості для розуміння їх очікувань та занепокоєнь щодо звітування про ЦСР
		Оцінка суттєвості	Проведення оцінки суттєвості для визначення найбільш відповідних ЦСР для кожної організації, забезпечуючи цілеспрямований і змістовний підхід
8	Схеми звітності	Використання GRI	Спонування компаній використовувати стандарти GRI для звітності про сталий розвиток, які містять вказівки щодо включення ЦСР у звітність
		Схеми звітності щодо ЦСР	Розробка та прийняття рамок звітності, орієнтованих на ЦСР, які відповідають міжнародним стандартам, але адаптовані до українського бізнес-середовища
9	Дослідження та практичні приклади	Підтримка досліджень	Заохочення дослідницьких ініціатив щодо інтеграції ЦСР у практику бухгалтерського обліку, надаючи науково обґрунтовану інформацію для постійного вдосконалення
		Кейси	Розробка та поширення тематичних досліджень, що демонструють успішні приклади інтеграції ЦСР у бухгалтерський облік в українському контексті

Впроваджуючи ці рекомендації, бухгалтерська спільнота в Україні може відігравати вирішальну роль у просуванні сталого розвитку, сприяючи досягненню національних і глобальних цілей, сприяючи відповідальній і прозорій бізнес-практиці.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, інтеграція ЦСР у системи бухгалтерського обліку має намір принести трансформаційні зміни, змінивши підхід компаній до звітності, управління ризиками та практики сталого розвитку. Ця еволюція включає прийняття розширених структур звітності, включення нефінансових показників, узгоджених із ЦСР, і прийняття інтегрованої звітності, яка поєднує фінансову та нефінансову інформацію. Очікується, що системи бухгалтерського обліку включатимуть ризики сталого розвитку в управління ризиками, узгоджуватимуть стратегічне планування з ЦСР і використовуватимуть технології для ефективної аналітики даних. Залучення зацікавлених сторін, оцінка суттєвості та нові показники для вимірювання ефективності набудуть особливого значення. Регуляторні зміни можуть запровадити обов'язкове розкриття інформації про сталий розвиток, реагуючи на зростаючий попит на прозору інформацію ESG, викликаний сталим

інвестуванням. Професійним бухгалтерам знадобиться розширена компетенція, а громадська підзвітність зростатиме, оскільки організації будуть перевірятися на предмет їхнього внеску в сталий розвиток. Ці зміни означають перехід до більш комплексного та взаємопов'язаного підходу до фінансового успіху та стабільності.

Для компаній вкрай важливо прийняти стійку практику бухгалтерського обліку як фундаментальний компонент відповідального ведення бізнесу. Терміновість вирішення глобальних проблем, як зазначено в ЦСР, вимагає активного переходу до стійкого обліку. Це передбачає інтеграцію ESG у фінансову звітність, впровадження прозорих механізмів розкриття інформації та узгодження бізнес-стратегій з ЦСР. Компанії покликані визнати взаємозв'язок між фінансовою діяльністю та сталим розвитком, наголошуючи на довгостроковій цінності етичної, соціально відповідальної та екологічно свідомої практики. Захищаючи стійкий бухгалтерський облік, компанії роблять внесок не тільки в досягнення глобальних цілей, але й зміцнюють свою стійкість, сприяють інноваціям і зміцнюють довіру зацікавлених сторін.

Крім того, переваги МСФЗ S1 та МСФЗ S2 включають надання надійної, порівнянної та перевіреної інформації про сталий розвиток, що покращує процес прийняття інвестиційних рішень, сприяння глобальній узгодженій звітності, пов'язаній із сталим розвитком, що зменшує дублювання, допомогу у визначенні цін та формуванні капіталу, сприяння прозорості в кліматично-пов'язані фінансові дані, створення універсальної мови для звітності про сталий розвиток, пропонування всебічного розуміння діяльності компанії в поєднанні з фінансовими даними, підтримка азійських ринків капіталу шляхом стандартизованого розкриття інформації, забезпечення глобального узгодження звітності про сталий розвиток та запобігання потенційній подвійній звітності в різних юрисдикціях, усе кульмінацією яких є загальновизнаний стандарт, необхідний для чітких і порівнянних поглядів на ефективність сталого розвитку компаній.

Подальші дослідження у сфері сталого бухгалтерського обліку є надзвичайно актуальними, оскільки вони знаходяться на перетині корпоративної відповідальності, фінансової чесності та глобальних імперативів сталого розвитку. Крім того, вивчення конкретних контекстів, зокрема щодо України, дозволить зрозуміти, як адаптувати стійку практику бухгалтерського обліку до різноманітних економічних і нормативних умов. Актуальність таких досліджень виходить за межі академічних кіл, пропонуючи практичні ідеї для політиків, компаній і спеціалістів з бухгалтерського обліку, які прагнуть орієнтуватися в складному просторі сталого розвитку. Поглиблюючи знання в цій галузі, ми прокладаємо шлях до прийняття обґрунтованих рішень і трансформаційних практик, які узгоджують фінансову діяльність із суспільним і екологічним добробутом.

Список використаних джерел

1. Шигун М. Концептуальні зміни в бухгалтерському обліку під впливом сталого розвитку бізнесу. *Фінанси України*. 2019. № 2. С. 82–98. URL: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:VfyCMqCMoG4J:scholar.google.com/+ЦІЛІ+СТАЛОГО+РОЗВИТКУ+УДОСКОНАЛЕННЯ++БУХГАЛТЕРСЬКОГО+ОБЛІКУ&hl=uk&as_sdt=0,5.
2. Гавриленко В. Облік як засіб забезпечення комунікативних зв'язків у досягненні цілей сталого розвитку. *Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку* : Зб. матеріалів VI Міжнар. науково-практ. конф., присвяч. 20-й річниці створення каф. аудиту, м. Київ, 10 груд. 2020 р. Київ, 2020. С. 43–44.
3. Cohen S., Manes-Rossi F., Brusca I. Are SDGs being translated into accounting terms? Evidence from European cities. *Public Money & Management*. 2023. P. 1–10. URL: <https://doi.org/10.1080/09540962.2023.2243543>.
4. Caruana J., Dabbicco G. New development: The role of the accountancy profession in saving our planet. *Public Money & Management*. 2022. P. 1–4. URL: <https://doi.org/10.1080/09540962.2022.2073062>.
5. Hopper T. Stop accounting myopia: – think globally: a polemic. *Journal of Accounting & Organizational Change*. 2019. Vol. 15, no. 1. P. 87–99. URL: <https://doi.org/10.1108/jaoc-12-2017-0115>.
6. Bebbington J., Larrinaga C. Accounting and sustainable development: An exploration. *Accounting, Organizations and Society*. 2014. No. 39 (6). P. 395–415.
7. O'Dwyer B., Unerman J. Fostering rigour in accounting for social sustainability. *Accounting, Organizations and Society*. 2016. Vol. 49. P. 32–40.
8. Schaltegger S., Etzberria I. Á., Ortas E. Innovating Corporate Accounting and Reporting for Sustainability – Attributes and Challenges. *Sustainable Development*. 2017. Vol. 25 (2). P. 113–122.
9. Khan T., & Gray R. Accounting, identity, autopoiesis + sustainability: A comment, development and expansion on Lawrence, Botes, Collins and Roper (2013). *Meditari Accountancy Research*. 2016. Vol. 24 (1). P. 36–55.
10. The Sustainable Development Goals: redefining context, risk and opportunity. London : ACCA, 2017. 28 p.
11. Must accounting standards change to meet SDG targets?. *Welcome to ICAEW.com | ICAEW*. URL: <https://www.icaew.com/insights/viewpoints-on-the-news/2023/sep-2023/must-accounting-standards-change-to-meet-sdg-targets> (date of access: 29.01.2024).
12. Sustainability and business - Environmental Issues brief: Accounting for the Sustainable Development Goals. 2021. 60 p. URL: <https://www.aicpa-cima.com/resources/article/accounting-for-the-sustainable-development-goals>.
13. Better business better world / J. Oppenheim et al. London : International Federation of Accountants, 2017. 122 p.
14. Adams C. Accountants can help meet the Sustainable Development Goals. *AICPA & CIMA | AICPA & CIMA*. URL: <https://www.aicpa-cima.com/resources/article/accountants-can-help-meet-the-sustainable-development-goals> (date of access: 22.01.2024).
15. Макаренко І., Бойко А. Інновації в обліку, звітності та аудиті в умовах цифровізації національної економіки : навч. посіб. Суми : Сум. держ. ун-т, 2021. 400 p.
16. IFRS - IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information. *IFRS - Home*. URL: <https://www.ifrs.org/supporting-implementation/supporting-materials-for-ifrs-sustainability-disclosure-standards/ifrs-s1/> (date of access: 01.04.2024).
17. IFRS - IFRS S2 Climate-related Disclosures. *IFRS*. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/> (date of access: 01.04.2024).
18. IFRS - ISSB issues inaugural global sustainability disclosure standards. *IFRS*. URL: <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/06/issb-issues-ifrs-s1-ifrs-s2/> (date of access: 01.04.2024).

19. Professional accountants – the future: Drivers of change and future skills. London : ACCA, 2016. 88 p.
20. Professional accountants – the future: Generation Next. London : ACCA, 2016. 48 p.
21. Professional accountants at the heart of sustainable organization. London : ACCA, 2021. 107 p.
22. Competent and versatile: How Professional Accountants in Business Drive Sustainable Organizational Success. New York, : International Federation of Accountants, 2011. 27 p.
23. Accounting for Sustainability/ From Sustainability to Business Resilience. New York, : International Federation of Accountants, 2015. 28 p.
24. Makarenko I., Plastun A. The role of accounting in sustainable development. *Accounting and Financial Control*. 2017. Vol. 1, no. 2. P. 7–9.

References

1. Shigun, M. (2019). Conceptual changes in accounting under the influence of sustainable business development. *Finances of Ukraine*, (2), 82–98. https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:VfyCMqCMoG4J:scholar.google.com/+goals+for+sustainable+development+improvement+of+accounting&hl=uk&as_sdt=0.5
2. Gavrylenko, V. (2020). Accounting as a means of ensuring communication links in achieving the goals of sustainable development. In *Accounting, analysis, auditing and taxation: a modern paradigm in the context of sustainable development* (pp. 43–44). KNEU.
3. Cohen, S., Manes-Rossi, F., & Brusca, I. (2023). Are SDGs being translated into accounting terms? Evidence from European cities. *Public Money & Management*, 1–10. <https://doi.org/10.1080/09540962.2023.2243543>
4. Caruana, J., & Dabbicco, G. (2022). New development: The role of the accountancy profession in saving our planet. *Public Money & Management*, 1–4. <https://doi.org/10.1080/09540962.2022.2073062>
5. Hopper, T. (2019). Stop accounting myopia: – think globally: a polemic. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 15(1), 87–99. <https://doi.org/10.1108/jaoc-12-2017-0115>
6. Bebbington, J., & Larrinaga, C. (2014). Accounting and sustainable development: An exploration. *Accounting, Organizations and Society*, (39 (6)), 395–415.
7. O'Dwyer B., & Unerman J. (2016). Fostering rigour in accounting for social sustainability. *Accounting, Organizations and Society*. Vol. 49. P. 32–40.
8. Schaltegger S., Etzeberria I. Á., & Ortas E. (2017). Innovating Corporate Accounting and Reporting for Sustainability – Attributes and Challenges. *Sustainable Development*. Vol. 25 (2). P. 113–122.
9. Khan T., & Gray R. (2016). Accounting, identity, autopoiesis + sustainability: A comment, development and expansion on Lawrence, Botes, Collins and Roper (2013). *Meditari Accountancy Research*. Vol. 24 (1). P. 36–55.
10. *The Sustainable Development Goals: redefining context, risk and opportunity* (ACCA report). (2017). ACCA.
11. *Must accounting standards change to meet SDG targets?* (2023, 18 вересня). Welcome to ICAEW.com | ICAEW. <https://www.icaew.com/insights/viewpoints-on-the-news/2023/sep-2023/must-accounting-standards-change-to-meet-sdg-targets>
12. *Sustainability and business - Environmental Issues brief: Accounting for the Sustainable Development Goals* (AICPA & CIMA). (2021). <https://www.aicpa-cima.com/resources/article/accounting-for-the-sustainable-development-goals>
13. Oppenheim, J., Boyd, O., Dewan, N., & Evans, A. (2017). *Better business better world* (The report of the Business & Sustainable Development Commission). International Federation of Accountants.
14. Adams, C. (2020, 21 листопада). *Accountants can help meet the Sustainable Development Goals*. AICPA & CIMA | AICPA & CIMA. <https://www.aicpa-cima.com/resources/article/accountants-can-help-meet-the-sustainable-development-goals>
15. Makarenko, I., & Boyko, A. (2021). *Innovations in accounting, reporting and auditing in the conditions of digitalization of the national economy*. Sumy State University.

16. IFRS - IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information. (б. д.). IFRS - Home. <https://www.ifrs.org/supporting-implementation/supporting-materials-for-ifrs-sustainability-disclosure-standards/ifrs-s1/>
17. IFRS - IFRS S2 Climate-related Disclosures. (б. д.). IFRS. <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/>
18. IFRS - ISSB issues inaugural global sustainability disclosure standards. (2023, 26 червня). IFRS. <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/06/issb-issues-ifrs-s1-ifrs-s2/>
19. Professional accountants – the future: Drivers of change and future skills (ACCA report). (2016). ACCA.
20. Professional accountants – the future: Generation Next (ACCA report). (2016). ACCA.
21. Professional accountants at the heart of sustainable organization (ACCA Report). (2021). ACCA.
22. Competent and versatile: How Professional Accountants in Business Drive Sustainable Organizational Success (IFAC report). (2011). International Federation of Accountants.
23. Accounting for Sustainability/ From Sustainability to Business Resilience (IFAC report). (2015). International Federation of Accountants.
24. Makarenko, I., & Plastun, A. (2017). The role of accounting in sustainable development. *Accounting and Financial Control*, 1(2), 7–9.